

УДК 37.013.83:377.35

АНДРАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Л. В. Соколова*, Ю. П. Вдовиченко, Р. С. Коритнюк, О. Я. Роздорожнюк,
Л. Л. Давтян, О. Я. Коритнюк

**ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”*

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, м. Київ

ANDRAGOGIC POTENTIAL OF VOCATIONAL EDUCATION

L. V. Sokolova*, Yu. P. Vdovychenko, R. S. Korytnyuk, O. Ya. Rozdorozhnyuk,
L. L. Davtyan, O. Ya. Korytnyuk

**SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”,
National Medical Academy of Postgraduate Education
by P. L. Shupyk, Kyiv*

На відміну від традиційної педагогіки, основне положення андрагогіки полягає в тому, що провідну роль у процесі навчання, особливо на старших курсах, відіграє не педагог, а студент. Функцією викладача є надання допомоги студенту для виявлення, систематизації, формалізації, коригування та поповнення знань. У цьому випадку відбувається зміна пріоритетності методів навчання. На перше місце виходять практичні заняття і дисципліни, що містять інтегрований матеріал (міждисциплінарні дисципліни).

Unlike traditional pedagogy andragogy guideline the leading role in the learning process especially at the undergraduate plays teacher and student. Function of the teacher is to help the student to identify, organize, formalization, corrections and updating of knowledge. In this case there is a change of priority training methods. Come first practical training and discipline, containing an integrated material (interdisciplinary discipline).

Вступ. Андрагогічний потенціал професійної освіти необхідно реалізовувати в період базового професійного навчання при переході від “дитячої” педагогічної моделі навчання до андрагогічної, яка досліджує закономірності та основні теоретичні підходи до організації навчання дорослих, а також основні андрагогічні принципи для реалізації підходів в освіті дорослих [1–3].

Мета роботи – вивчення даних спеціалізованої літератури про андрагогічний потенціал професійної освіти.

Методи: бібліосемантичний – для вивчення даних наукових літературних джерел.

Основна частина. Будь-яка професійна освіта може бути розглянута стосовно особистості в різних аспектах:

– як підготовка фахівця, що відповідає стандарту (моделі, професії);

– як процес збагачення діяльнісних здібностей особистості;

– як процес постановки, розгортання, адаптації та “імплантації” професійного контексту в суб’єктивну реальність з наступним запуском його самостійного вдосконалення та розвитку. В останньому випадку професія стає для людини способом буття, а не простого функціонування. Залежно від вихідної установки професійне навчання на практиці здійснюється на різних рівнях проникнення в глибини освоєння тієї чи іншої спеціальності.

Це може бути:

– придбання конкретних умінь і навичок, що дозволяють виконувати локальні операції і дії, вирішуючи тим самим окремі практичні завдання;

– освоєння методик організації діяльності, технологій здійснення тих чи інших процесів;

– накопичення (оновлення) теоретичних відомостей, здійснюване фрагментарно або системно;

– формування професійно-особистих установок, системи цінностей, пов’язаних з перебуванням у професії, знаходження смислів професійної діяльності, тобто формування власної філософії професії.

У разі поєднання перерахованих рівнів один з них все одно залишається домінуючим, визначаючи якість підсумкового результату. Але тільки за відповідних умов людина, що здобуває спеціальність, паралельно знаходить здатність бути суб'єктом власного професійного розвитку. Це відбувається, коли процес навчання набуває андрагогічної характеристики. Якщо ми передбачаємо те, щоб навчання йшло в логіці освіти дорослої людини, на етапі базової професійної підготовки повинні бути поставлені і вирішені такі андрагогічні завдання, як:

- формування установки на суб'єкту позицію в процесі професійного становлення;
- допомога у самовизначенні майбутнього фахівця в професійному просторі (поле професійної активності);
- оволодіння логікою просування в професії;
- пред'явлення майбутньому фахівцю еталонних моделей професійної поведінки, діяльності, відносин, що слугують орієнтиром для самооцінки і самовдосконалення;
- формування в ході навчання досвіду партнерства, співробітництва;
- стимулювання процесів (само) виховання, орієнтованого на усвідомлене напрацювання і закріплення необхідних у професії особистих якостей і характеристик;
- передача андрагогічних умінь і навичок, орієнтованих на самопізнання і роботу з собою;
- створення комплексних передумов до безпервної освіти.

Направляючи власне просування в професії, активно вибудовуючи його лінію, студент має право по-різному проявляти себе. В його індивідуальному досвіді можливе переважання прикладної спрямованості, орієнтації на теоретико-методологічну діяльність або поєднання того й іншого. Від індивідуальної потреби залежатиме й інформаційний запит до науки, викладачів, колег по навчанню і роботі, вибір цілей і завдань самоосвіти. Системне обґрунтування логіки просування майбутнього фахівця в професії показує можливість побудови процесу навчання від спочатку цілісного уявлення про професійне поле діяльності до конкретного знайомства з різноманітними її формами, послідовного освоєння окремих структурних компонентів; від принципів буття в професії до конкретних дій, обумовлених цими принципами.

При переході від етапу до етапу необхідне збереження наступної логіки:

- розвиток фахівця як повноцінного суб'єкта професійної діяльності;

- формування особистої позиції відповідно до особливостей професійної поведінки в рамках тієї або іншої моделі, прийнятої в культурі соціуму;

- збереження цілісності освоєних видів освітньо-професійної діяльності;

- створення внутрішніх особистих передумов до безперервності навчання протягом подальшої професійної життєдіяльності [4, 5].

Межі етапів в кожному з варіантів багаторівневої підготовки, прийнятої сьогодні в установах професійної освіти (бакалавр, спеціаліст, магістр, кандидат, доктор наук), і обсяг вивчення конкретних дисциплін для кожного типу навчального закладу і профілю підготовки повинні логічно ґрунтуватися на попередньому навчальному матеріалі. При цьому не можна не враховувати значних індивідуальних розбіжностей в темпі просування від етапу до етапу – випередження або запізнювання окремих студентів в освоєнні пропонованого змісту професійної підготовки. Вірогідний прояв професійної позиції вже на перших курсах і її відсутність до моменту отримання диплома. Як орієнтири можливе формування професійно-особистих показників завершеності кожного з етапів підготовки.

ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ – організація діяльності педагога і студента, за якої:

а) педагог займає домінуюче положення, він визначає всі параметри процесу навчання: цілі, зміст, форми і методи, засоби і джерела навчання;

б) студент в силу об'єктивних факторів (несформованості особистості, залежного економічного і соціального стану, малого життєвого досвіду, відсутності серйозних проблем) займає підлегле, залежне становище і не має можливості серйозно впливати на планування та оцінювання процесу навчання. Його участь у реалізації процесу навчання досить пасивна, його основна роль – сприйняття досвіду, який передає йому викладач.

АНДРАГОГІЧНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ – організація діяльності викладача і студента, яку можна здійснювати вже на старших курсах:

а) педагог в силу об'єктивних факторів відіграє провідну роль в організації процесу навчання, визначаючи спільно із студентом всі його параметри: цілі, зміст, форми і методи, засоби і джерела навчання;

б) педагог виступає в ролі консультанта, експерта з технології навчання, надаючи студенту допомогу в організації процесу навчання [6, 7].

Закінчено вуз, попереду робота і знову навчання як довічний процес збагачення творчого потенціалу особистості. Здатність до постійного удосконалення кваліфікації, підвищення рівня професійної компетент-

ності, пошук і створення свого напрямку розвитку – необхідна якість сучасного безперервного оновлення знань і умінь – ключове питання освіти та конкурентоспроможності індивіда.

У сучасному мінливому світі знання самі по собі застарівають досить швидко і потребують оновлення в середньому кожні 6–7 років.

Серйозною загрозою наших днів є відставання здібності людини адаптуватися до змін у навколишньому світі від темпів цих змін. Традиційна базова освіта, як загальна, так і професійна, не встигає за соціальними, економічними, виробничими, інформаційними змінами, принципово не може забезпечити людину знаннями, вміннями та особистими якостями

Література

1. Онушкин В. Г. Образование взрослых : междисциплинарный словарь терминологии / В. Г. Онушкин, Е. И. Огарёв. – СПб.; Воронеж, 2004.

2. Маслова В. В. Основы андрагогики : терминологический словарь-справочник / В. В. Маслова. – Мариуполь, 2004. – 19 с.

3. Педагогический энциклопедический словарь / гл. ред. Б. М. Бим-Бад; редкол.: М. М. Безруких, В. А. Болотов, Л. С. Глебова и др. – М. : Большая российская энциклопедия, 2003. — 528 с.

ми на все життя. Криза компетентності сьогодні розглядається як одна з найважливіших ланок у ланцюзі кризових явищ.

Висновок. На відміну від традиційної педагогіки, основне положення андрагогіки полягає в тому, що провідну роль у процесі навчання, особливо на старших курсах, відіграє не педагог, а студент. Функцією викладача є надання допомоги студенту для виявлення, систематизації, формалізації, коригування та поповнення знань. У цьому випадку відбувається зміна пріоритетності методів навчання. На перше місце виходять практичні заняття і дисципліни, що містять інтегрований матеріал (міждисциплінарні дисципліни).

4 <http://www.iqlib.ru/book/preview/1ED71C1AEF2B443CB2E78A3A7C88B9CC>

5. Основы андрагогики / под ред. И. А. Колесниковой. – М. : Академия, 2003. – 240 с.

6. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых / С. И. Змеев. – М. : ПЕР СЭ, 2007. – 272 с.

7. Кукуев А. И. Андрагогический подход в педагогике / А. И. Кукуев. – Ростов-на-Дону : ИПО ПИ ЮФУ, 2009. – 328 с.

Отримано 10.07.14